

Shoqata e Kontabilistëve të Çertifikuar dhe Auditorëve të
Kosovës

Society of Certified Accountants and Auditors of Kosovo

**Auditimi i avancuar dhe
siguria**

P10

Zgjidhjet

FLETË PROVIMI
Exam Paper

Shënim: Emrat e individëve, vendeve dhe kompanive, të përdorura në këtë provim janë fiktive. Çdo ngjashmëri është plotësisht e rastësishme

Data 31/01/2026

Detyra 1

Ju jeni senior i auditimit në Fjonga-Audit, duke planifikuar auditimin e Teknolloogia ShPK, një kompani që ofron zgjidhje softuerike të bazuara në cloud për bizneset (nuk është e listuar në bursë), me një vit financiar që përfundon më 31 dhjetor 2025. Kompania është rritur me shpejtësi nëpërmjet kontratave të reja dhe një blerjeje të kohëve të fundit, me të ardhura që janë rritur nga 180 milionë euro në 280 milionë euro.

Të hyrat kryesore të Teknolloogia ShPK (180 milionë euro, 64% e totalit) vijnë nga kontratat e abonimit sipas SNRF 15. Këto kontrata përfshijnë tarifa në avans për konfigurimin dhe qasjen, plus tarifa mujore variabile bazuar në numrin e përdoruesve. Menaxhmenti njihet tarifën në avans kur platforma dorëzohet dhe tarifën variabile njihen kur ndodh përdorimi, por disa kontrata u vonuan për shkak të problemeve teknike, duke ngritur shqetësime për ndërprerjen e pagesave. Menaxhmenti vlerëson tarifën variabile duke përdorur të dhëna historike, por ngadalësimet e fundit ekonomike kanë rritur anulimet e kontratave nga klientët.

Në qershor 2025, Teknolloogia bleu një firmë të vogël softuerësh për 80 milionë euro. Menaxhmenti regjistroi 50 milionë euro si Zë i mirë dhe 20 milionë euro si pasuri të patrupëzuara (teknologji) sipas SNRF 3. Pas blerjes, konkurrenca u rrit dhe menaxhmenti kreu një test dëmtimi sipas SNK 36 duke përdorur një normë skontimi prej 10% dhe një normë rritjeje prej 4%, duke arritur në përfundimin se nuk kishte dëmtim pavarësisht shitjeve më të ulëta të pritura.

Kompania lëshoi 70 milionë euro në obligacione sipas SNRF 9 për të financuar blerjen, me kushte që kërkojnë marzh fitimi >20% (parashikimi aktual 19.2%).

Kostot e hulumtimit dhe zhvillimit (50 milionë euro) u llogaritën si shpenzime sipas SNK 38, megjithëse disa kosto të lidhura me blerjen u morën në konsideratë për kapitalizim.

Stoqet (30 milionë euro) përfshijnë komponentë harduerikë sipas SNK 2, me disa artikuj që dolën jashtë përdorimit për shkak të vjetërimit teknologjik si rezultat i vonësive në furnizim.

Një informacion në tetor 2025 sugjeroi që disa të hyra ishin regjistruar shumë herët.

Ekstrakt nga drafti i pasqyrës së pozicionit financiar më 31 dhjetor 2025 (me shifra krahasuese):

Pasuritë	2025 (€ milionë)	2024 (€ milionë)
Zëri i mirë	50	10
Pasuri të patrupëzuara	20	5
Stoqe	30	20
Detyrime		
Bono	70	0

Ekstrakt nga pasqyra e të ardhurave për vitin që përfundon më 31 dhjetor 2025

	2025 (€m)	2024 (€m)
Të hyra	280	180
Shpenzime të hulumtimit dhe zhvillimit	50	30

Kërkohet:

(a) Identifikoni dhe shpjegoni PESË rreziqe të rëndësishme biznesi me të cilat përballet Teknolloogia ShPK, dhe diskutoni se si këto mund të ndikojnë në pasqyrat financiare. (15 pikë)

(b) Identifikoni dhe shpjegoni TETË rreziqe të anomalive materiale (rreziqet e auditimit) në draft pasqyrat financiare. Për secilin rrezik, përshkruani dëshmitë e auditimit që prisni të merrni për ta adresuar atë. (16 pikë)

(c) Përshkruani DY çështje të tjera të planifikimit të auditimit që rrjedhin nga skenari. (4 pikë)

[Gjithsej: 35 pikë]

Përgjigje

(a) Rreziqet e biznesit dhe ndikimi në pasqyrat financiare

1. Rreziku: Ngadalësimi ekonomik dhe anulimet më të larta nga klientët zvogëlojnë përdorimin e kontratave të abonimit. Ndikimi: Të ardhurat e ndryshueshme (180 milionë euro sipas SNRF 15) mund të mbivlerësohen, duke rritur fitimin dhe të arkëtueshmet.
2. Rreziku: Vonesat teknike në zbatimin e kontratës ndikojnë në afatet kohore të dorëzimit. Ndikimi: Tarifat në avans njihen shumë herët, duke mbivlerësuar të hyrat dhe pasuritë qarkulluese.
3. Rreziku: Rritja e konkurrencës pas blerjes ul shitjet e pritura nga produktet e reja. Ndikimi: Zëri i mirë (50 milionë euro) dhe pasuritë e patrupëzuara (20 milionë euro) mund të kenë nevojë për dëmtim sipas SNK 36, duke zvogëluar pasuritë dhe fitimin.
4. Rreziku: Vonesat në furnizim shkaktojnë stoqe të vjetëruara dhe kosto më të larta. Ndikimi: Stoqet (30 milionë euro) e mbivlerësuara sipas SNK 2 nëse nuk shlyhen në VNR, duke paraqitur anomali në pasuritë qarkulluese.
5. Rreziku: Shkelja e kushteve të marrëveshjes (marzhi 19.2% kundrejt 20% të kërkuar) nga obligacionet (70 milionë euro) mund të çojë në kërkesa për shlyerjen e menjëhershme të detyrimit. Ndikimi: Çështje të mundshme të hipotezës së vijimësisë ose riklasifikim i detyrimeve, që ndikojnë në detyrimet afatgjata dhe shpalosje.

(b) Rreziqet e auditimit dhe dëshmitë e pritura

1. Rreziku (SNRF 15): Tarifat variable mbivlerësohen nëse vlerësimet injorojnë anulimet dhe ngadalësimet.

Dëshmitë e pritura: Llogaritjet e vlerës së pritur të menaxhmentit; të dhënat historike të largimit të klientëve; analiza e ndjeshmërisë; raportet e përdorimit pasues të klientëve; rishikimet e një mostre të kontratave.
2. Rreziku (SNRF 15): Tarifat në avans të njohura para transferimeve të kontrollit.

Dëshmitë e pritura: Dokumentet e kontratës për detyrimet e performancës; dëshmi të fillimit të punës (regjistrat e qasjes/email-et); testimi i prerjes së të hyrave pranë fundit të vitit; rezultatet e procedurave analitike për të hyrat e shtyra.
3. Rreziku (SNK 36): Zëri i mirë (50 milionë euro) nuk është i dëmtuar pavarësisht se konkurrenca po zvogëlon rrjedhat e parave.

Dëshmitë e pritura: Rishikimi i modelit të dëmtimit; parashikimet e rrjedhës së parave kundrejt buxheteve; testimi i ndjeshmërisë ndaj normave të zbritjes/rritjes; raportet e analistëve të jashtëm/të dhënat e tregut.
4. Rreziku (SNK 36): Pasuritë e patrupëzuara (20 milionë euro) të mbivlerësuara nëse supozimet e rritjes janë shumë të larta.

Dëshmitë e pritura: Mbështetje në vlerësimet e pavarura; të dhëna të performancës pas blerjes; krahasim me standardet e industrisë.
5. Rreziku (SNRF 3): Shpërndarjet e blerjes janë të pasakta për shkak të ndryshimeve pas marrëveshjes.

Dëshmitë e pritura: Marrëveshja e blerjes dhe raportet fillestare të vlerësimit; shqyrtimi i vlerësimeve të konsideratave kontingjente; rezultatet pas blerjes.

6. Rreziku (SNRF 9): Fitimi nga vlera e drejtë e obligacioneve është deklaruar gabimisht ose shkelja e marrëveshjes nuk është shpalosur.

Dëshmitë e pritura: Rishikimi i kushteve të obligacioneve; llogaritjet dhe të dhënat e vlerës së drejtë; testet e përputhshmërisë me marrëveshjen; korrespondenca bankare.

7. Rreziku (SNK 38): Kostot e hulumtimit dhe zhvillimit (50 milionë euro) janë nënvlerësuar nëse disa prej tyre janë kapitalizuar në mënyrë të papërshtatshme.

Dëshmitë e pritura: Dosjet e projektit për dëshmi të fizibilitetit; ndjekja e kostove deri te faturat; deklaratat e menaxhmentit mbi llogaritjen e shpenzimeve.

8. Rreziku (SNK 2): Stoqet (30 milionë euro) e mbivlerësuar nëse nuk provizionohen.

Dëshmitë e pritura: Vëzhgim i numërimit fizik; testimi i VNR-së me çmimet e shitjeve pas fundit të vitit; analiza e vjetërsisë; shpjegime nga menaxhmenti.

(c) Konsiderata të tjera për planifikimin e auditimit

1. Rreziku i mashtrimit nga informata për njohjen e hershme të të hyrave (SNA 240).

Implikimi/Reagimi: Përfshirja e vlerësimit të rrezikut të mashtrimit në planifikim; zgjerimi i testeve thelbësore mbi prerjen e të hyrave dhe mbi ditarë; diskutimi me menaxhmentin dhe ata që janë të ngarkuar me qeverisjen.

2. Rreziqet e hipotezës së vijimësisë nga shkelja e marrëveshjeve dhe ngadalësimet (SNA 570).

Implikimi/Përgjigje: Rishikoni parashikimet e menaxhmentit dhe planet e zvogëlimit të rrezikut; kryeni procedura analitike mbi rrjedhat e parave të gatshme; planifikoni për Pasiguri të Mundshme Materiale në Lidhje me seksionin e Vijimësisë në raport, nëse shpaloset ngjarja.

Detyra 2

Ju jeni meanxher i auditimit në Horizont-Audit, duke finalizuar auditimin e EkoEko ShPK, një kompani e specializuar në projekte ndërtimi të qëndrueshëm, me një vit financiar që përfundon më 31 dhjetor 2025. Kompania është përballur me sfida të konsiderueshme gjatë vitit për shkak të rritjes së kostove të materialeve, ndërprerjeve të zinxhirit të furnizimit nga ngjarjet globale dhe vonesave në përfundimin e projekteve të shkaktuara nga miratimet e rregullatorëve për standardet e ndërtimit të gjelbër.

EkoEko raportoi një humbje para tatimit prej 4.2 milionë € (krahasuar me një fitim prej 1.8 milionë € në vitin 2024), me të hyra prej 28 milionë € më të ulëta, 15% për shkak të më pak kontratave të reja. Kompania ka 12 milionë € në kredi bankare me marrëveshje që kërkojnë një koeficient qarkullues >1.5:1 (koeficienti qarkullues aktual është 1.35:1) dhe mbulim interesi >3 herë (aktualisht 2.4 herë). Banka ka rënë dakord të liroj përkohësisht nga këto kushte kompaninë për vitin 2025, por ka treguar kushte më të rrepta nga viti 2026, përveç nëse performanca përmirësohet. Menaxhmenti ka përgatitur parashikime të rrjedhës së parasë që tregojnë një kthim në fitimprurje në vitin 2026, bazuar në sigurimin e kontratave të reja me vlerë 10 milionë € dhe ulje të kostove, por këto supozojnë se nuk do të ketë vonesa ose rritje të mëtejshme të kostove.

Kompania ka njohur provizionet sipas SNK 37 si më poshtë:

1.5 milion € për kërkesat e pritura të garancisë për projektet e përfunduara (bazuar në normat historike prej 5% të vlerës së kontratës).

0.8 milionë € për penalitete të mundshme për projekte të vonuara (menaxhmenti beson se dalja (pagesa) është e mundshme, por shuma e pasigurt).

Një detyrim kontingjent prej 2.0 milionë € u zbulua për një kërkesë ligjore nga një klient që pretendon materiale me defekte, ku menaxhmenti vlerëson mundësinë e rrjedhjes si të mundshme (por jo e majftueshme për njohje të provizionit).

Pas përfundimit të vitit, në shkurt 2026, një klient i madh anuloi një kontratë prej 3 milionë € për shkak të shkurtimeve në buxhet dhe banka kërkoi parashikime të përditësuara. Menaxhmenti ka shpalosur kushtet dhe pretendimin ligjor në shënimet e pasqyrave financiare, por nuk ka theksuar një pasiguri materiale në lidhje me vijimësinë.

Ekstrakt nga drafti i pasqyrës së pozicionit financiar më 31 dhjetor 2025 (me të dhëna krahasuese):

Pasuritë qarkulluese	2025 (milionë €)	2024 (milionë €)
Të arkëtueshmet tregtare	6.5	8.0
Paratë e gatshme dhe ekuivalentët e saj	1.2	2.5
Detyrimet afatshkurta		
Kreditë bankare (pjesa afatshkurt)	4.0	3.0
Llogaritë e pagueshme tregtare	5.8	4.5
Provizionet	2.3	1.0

Ekstrakt nga drafti i pasqyrës së të ardhurave për vitin që përfundoi më 31 dhjetor 2025:

	2025 (milionë €)	2024 (milionë €)
Të hyrat	28.0	33.0
Fitimi / (humbja) para tatimit	(4.2)	1.8
Kostot e financimit	1.1	0.8

Kërkohet:

- (a) Shpjegoni përgjegjësitë e auditorit gjatë vlerësimit të hipotezës së vijimësisë për EkoEko ShPK, duke përfshirë periudhën që do të merret në konsideratë dhe faktorët që do të vlerësohen. (6 pikë)
- (b) Identifikoni dhe shpjegoni tre tregues të pasigurisë së mundshme materiale në lidhje me vijimësinë në skenar, dhe për secilin sugjeroni procedura auditimi për të marrë dëshmi mbi planet dhe parashikimet e menaxhmentit. (9 pikë)
- (c) Diskutoni se si auditori duhet të vlerësojë provizionet dhe detyrimet kontingjente sipas SNK 37, duke përfshirë dy procedura specifike auditimi për provizionin e garancisë dhe kërkesën ligjore. (5 pikë)

[Gjithsej: 20 pikë]

Përgjigje

(a) Përgjegjësitë e auditorit për vijimësinë

Auditori është përgjegjës, sipas SNA 570, të marrë dëshmi të mjaftueshme dhe të përshtatshme të auditimit në lidhje me përshtatshmërinë e përdorimit nga menaxhmenti të bazës së vijimësisë së kontabilitetit dhe për të përcaktuar nëse ekziston një pasiguri materiale në lidhje me vijimësinë që duhet të shpallonet në pasqyrat financiare.

Periudha që duhet të merret në konsideratë është të paktën 12 muaj nga data e pasqyrave financiare (31 dhjetor 2025), pra deri më 31 dhjetor 2026, por auditori duhet të marrë në konsideratë çdo ngjarje ose kusht të njohur përtej asaj periudhe që mund të hedhë dyshime të konsiderueshme (p.sh., rinegociime të marrëveshjeve në vitin 2026).

Faktorët që duhen vlerësuar përfshijnë:

- Treguesit financiarë (p.sh., humbjet, shkeljet e marrëveshjeve, koeficientët e likuiditetit).
- Treguesit operativë (p.sh., vonesat në kontrata, të ardhurat e reduktuara).
- Tregues të tjerë (p.sh., qëllimet e menaxhmentit, faktorët e jashtëm si rregulloret). Auditori vlerëson parashikimet, planet e menaxhmentit (p.sh., kontratat e reja, uljet e kostove) dhe analizat e ndjeshmërisë; merr deklaratat me shkrim; dhe shqyrton nevojën për shpallje shtesë ose modifikime të raportit. Nëse menaxhmenti synon të përdorë bazën e vijimësisë, por ekziston një pasiguri materiale, auditori kontrollon shpalljen e duhur; nëse përdorimi është i pamjaftueshëm ose i papërshtatshëm, opinioni duhet të modifikohet (i kualifikuar/i kundërt).

(b) Treguesit e pasigurisë materiale dhe procedurat

1. **Treguesi:** Humbje e konsiderueshme para tatimit (4.2 milionë € kundrejt fitimit të vitit të kaluar) dhe të hyra në rënie (rënie prej 15%), të kombinuara me shkelje të kushteve të marrëveshjeve (koeficienti qarkullues 1.35:1 kundrejt koeficientit të kërkuar 1.5:1; mbulimi i interesit 2.4 kundrejt 3). Kjo tregon probleme të mundshme të likuiditetit dhe aftësisë paguese që mund të hedhin dyshime mbi aftësinë e kompanisë për të vazhduar sipas hipotezës së vijimësisë.

Procedurat: Rishikoni parashikimet e menaxhmentit për 12 muaj (rrjedhat e parave të gatshme, parashikimet e fitimit); testoni supozimet (p.sh., kontratat e reja) kundrejt dëshmive (marrëveshjet e nënshkruara, raportet tjera); kryeni analizë të ndjeshmërisë mbi variablat kryesore (p.sh., rënie e mëtejshme e të hyrave); merrni konfirmime bankare mbi heqjen dorë nga marrëveshjet dhe kushtet e ardhshme.

2. **Treguesi:** Anulimi i kontratës pas fundit të vitit (3 milionë euro) dhe kërkesa bankare për parashikime të përditësuara, duke sugjeruar presion të vazhdueshëm financiar dhe pamundësi të mundshme për të përmbushur detyrimet.
3. **Procedurat:** Pesni menaxhmentin mbi ngjarjet pas fundit të vitit (SNA 560); shqyrtoni parashikimet e përditësuara dhe dëshmitë mbështetëse (korrespondenca me klientët); vlerësoni ndikimin në likuiditet dhe marrëveshje; merrni deklaratat me shkrim mbi plotësinë e ngjarjeve.
4. **Treguesi:** Mbështetja në plane të pasigurtatë menaxhmentit (sigurimi i kontratave të reja prej 10 milionë €, ulje e kostove) pa dëshmi të forta, mes presioneve të jashtme (ndërprerje të furnizimit, rregulloret).

Procedurat: Testoni arsyeshmërinë e parashikimeve duke krahasuar parashikimet e mëparshme me ato aktuale; rishikoni procesverbalet e bordit për planet; kryeni procedura analitike mbi rrjedhën e të ardhurave; diskutoni me ata që janë të ngarkuar me qeverisjen për të vlerësuar realizmin.

(c) Vlerësimi i provizioneve dhe detyrimeve kontingjente sipas SNK 37

Sipas SNK 37, një provizion njihet kur ekziston një detyrim aktual (ligjor ose konstruktiv) nga një ngjarje e kaluar, një dalje e mundshme dhe një vlerësim i besueshëm. Detyrimet kontingjente shpalosen nëse dalja është e mundur, por nuk njihen nëse është e largët ose jo e mundshme.

Auditori vlerëson:

- Nëse provizioni i garancisë (1.5 milion €) përmbush kriteret (detyrimi aktual nga shitjet e kaluara, rrjedhja e mundshme bazuar në normat historike).
- Nëse provizioni i gjobës (0.8 milionë €) është i mundshëm dhe i vlerësuar në mënyrë të besueshme.
- Nëse kërkesa ligjore (2.0 milionë € kontingjente) është shpalosur saktë (dalje e mundshme) në vend që të jetë parashikuar (menaxhmenti e vlerëson si të mundshme, jo aq të mundshme për të kërkuar njohje provizioni).

Auditori merr dëshmi mbi plotësinë, saktësinë dhe arsyeshmërinë e vlerësimeve, me skepticizëm të shtuar për fushat e gjykimit.

Procedurat:

Për provizionin e garancisë: Rishikoni të dhënat historike të kërkesave dhe normat; testoni llogaritjen (p.sh., 5% e vlerës së kontratës e aplikuar në shitjet përkatëse); inspektoni kërkesat pas fundit të vitit për të krahasuar shumat aktuale me ato të parashikuara.

Për kërkesën ligjore: Merrni konfirmim të drejtpërdrejtë nga avokatë të jashtëm mbi statusin, gjasat dhe zgjidhjen e parashikuar; rishikoni korrespondencën dhe vlerësimin e menaxhmentit; sigurohuni që shpalosja të përfshijë natyrën, pasiguritë dhe efektin e mundshëm financiar (SNK 37).

Detyra 3

Ju jeni partneri i auditimit që po finalizon raportin e auditorit për **UrbanSan**, një kompani e listuar në bursë për zhvillimin e pronave me një vit financiar që përfundon më 31 dhjetor 2025. Kompania zhvillon prona komerciale dhe banesore, me të hyra prej 420 milionë € të njohura me kalimin e kohës sipas SNRF 15 duke përdorur metodën e kostos për kontratat afatgjata. Një kontratë e madhe (85 milionë €) është përfunduar 70%, por vonesat për shkak të problemeve me lejet e planifikimit dhe rritjes së kostove të ndërtimit kanë ulur marzhet e pritura nga 18% në 12%. Menaxhmenti nuk ka njohur asnjë humbje sipas SNK 37 për kontratat me vështirësi, duke argumentuar se portofoli i përgjithshëm mbetet fitimprurës.

Stoqet përfshijnë 45 milionë € tokë të mbajtur për zhvillim sipas SNK 2, të vlerësuar me kosto, por dëshmitë e tregut sugjerojnë një rënie të vlerës për shkak të ngadalësimit ekonomik vendor. Menaxhmenti refuzon të dëmtojë këtë pasuri, duke pretenduar se rënia është e përkohshme. Kompania ka një kredi bankare prej 150 milionë € me marrëveshje që kërkojnë raport të borxhit ndaj ekuitetit më pak se 60% (aktualisht 62%) dhe mbulim interesi >4 herë (aktualisht 3.8 herë). Menaxhmenti i ka shpalosur marrëveshjet, por jo si një pasiguri materiale në lidhje me vijimësinë, duke deklaruar se diskutimet e refinancimit janë duke përparuar me bankën.

Draft raporti i auditimit në seksionin e Çështjeve Kyçe të Auditimit përfshin njohjen e të hyrave dhe vlerësimin e stoqeve, por nuk përmend çështjet e marrëveshjes. Paragrafi i opinionit thotë se "pasqyrat financiare japin një pamje të vërtetë dhe të drejtë", por nuk përmend "në përputhje me SNRF-të siç janë miratuar".

Kërkohet:

(a) Shpjegoni kërkesat për Çështjet Kyçe të Auditimit (ÇKA) sipas SNA 701, dhe vlerësoni në mënyrë kritike nëse çështjet e njohjes së të hyrave dhe vlerësimit të stoqeve duhet të jenë ÇKA, duke përfshirë mënyrën se si ato duhet të përshkruhen në raport. (8 pikë)

(b) Diskutoni ndikimin në raportin e auditorit të çështjeve të mëposhtme:

(i) Refuzimi i menaxhmentit për të njohur një dëmtim në stoqe.

(ii) Shpalosja e pamjaftueshme e pasigurisë materiale që lidhet me vijimësinë e aktivitetit.

(iii) Mungesa e referencës së kornizës së SNRF në paragrafin e opinionit. (12 pikë)

[Gjithsej: 20 pikë]

Përgjigje

(a) Kërkesat dhe vlerësimi i ÇKA

SNA 701 kërkon që ÇKA për subjektet e listuara të komunikojnë çështjet me rëndësi më të madhe në auditim (rrezik i lartë, gjykim i rëndësishëm ose vëmendje e PNMQ), të përshkruara me çështjen, pse është e rëndësishme, përgjigjen e auditimit dhe vëzhgimet kryesore (pa informacionin origjinal). ÇKA nuk janë zëvendësim për opinionet e modifikuara ose paragrafët e theksimit.

Njohja e të hyrave (SNRF 15): Ky duhet të jetë një ÇKA për shkak të gjykimit të rëndësishëm në përqindjen e përfundimit të kostos, kostove variabile dhe vlerësimit të vështirë të kontratës (vonesa/rënie e marzhit). Përshkrimi duhet të përfshijë rrezikun e mbivlerësimit nga vlerësimet optimiste, procedurat e auditorit (rishikimi i kontratës, testimi i kostos, analiza e marzhit) dhe rezultatin (p.sh., nuk u gjet asnjë anomali materiale, por pasiguri e lartë e vlerësimit).

Vlerësimi i stoqeve (IAS 2): Ky duhet të jetë një ÇKA për shkak të gjykimit në vlerësimin e VNR-së në mes të rënies së tregut. Përshkrimi duhet të mbulojë rrezikun e mbivlerësimit, procedurat (testimi i shitjeve pas fundit të vitit, vërtetimi i të dhënave të tregut) dhe gjetjet (pikëpamja e rënies së përkohshme të qëndrimit të menaxhmentit kundrejt dëshmimeve të auditorit).

(b) Ndikimi në raportin e auditorit

(i) **Refuzimi për të njohur dëmtimin e stoqeve:** Anomali materiale (mbivlerësim i stoqeve). Nëse nuk është i përhapur, opinion i kualifikuar "përveç"; nëse është i përhapur (ndikon në pikëpamjen e përgjithshme), opinion i kundërt. Përfshini paragrafin Bazë për Opinion të Kualifikuar/TË kundërt që përshkruan anomalinë (shuma në Euro nëse është e praktike), natyrën dhe efektet në pasqyra (SNA 705). Diskutoni me PNMQ për të kërkuar korrigjim të pasqyrave.

(ii) **Shpalosja e pamjaftueshme e pasigurisë materiale:** Nëse baza e vijimësisë është e përshtatshme, por pasiguria ekziston dhe nuk shpaloset, opinion i kualifikuar ose i kundërt. Përfshini paragrafin e Bazës për Opinion të Kualifikuar/Kundërt që shpjegon mungesën dhe implikimet e saj. Nëse shpaloset në mënyrë adekuate, opinion i pamodifikuar + seksioni i Pasigurisë Materiale në Lidhje me Vijimësinë (SNA 570) që përshkruan pasigurinë, planet e menaxhmentit dhe vlerësimin e auditorit.

(iii) **Referenca e lënë jashtë e kornizës së SNRF:** Shmangie nga kërkesat e raportimit të SNA 700. Opinion i kualifikuar me paragrafin Bazë për Opinion të Kualifikuar që shpjegon lënien jashtë dhe efektin e tij (formulim i gabuar i opinionit). Formulimi i saktë duhet të përfshijë "në përputhje me SNRF siç janë miratuar në Kosovë" ose ekuivalent.

Detyra 4

Ju jeni partneri i angazhimit i sapoemëruar në Amarata LLC, një firmë globale auditimi, përgjegjëse për auditimin e MagnaRio ShPK, një kompani e listuar që projekton dhe prodhon gjysmëpërçues të përparuar. Viti financiar i MagnaRio përfundoi më 31 mars 2025.

Kompania ka përjetuar një rritje të shpejtë, duke blerë tre konkurrentë më të vegjël në dy vitet e fundit. Kapitalizimi i saj i tregut është rritur ndjeshëm, por tani po përballlet me ndërprerje të rënda të zinxhirit të furnizimit, akuza për vjedhje të pronës intelektuale dhe shqyrtim rregullator mbi praktikën e saj mjedisore. Ju po shqyrtoni dosjen e planifikimit për auditimin e vitit 2025 dhe keni mbledhur informacionin e mëposhtëm në lidhje me mjedisin e qeverisjes dhe kontrollit të MagnaRio.

Struktura qeverisëse dhe ngjarjet e fundit:

Përbërja dhe Pavarësia e Bordit

Bordi përbëhet nga tetë anëtarë: Kryetari Ekzekutiv, Artamisi; Drejtoresha Ekzekutive, Sara; Drejtori Financiar, Dritoni; dhe pesë Drejtorë Jo-Ekzekutivë (DJE).

Artamisi e themeloi kompaninë 25 vjet më parë. Ai shërbeu si Drejtor Ekzekutiv deri në vitin 2023, kur u bë Kryetar Ekzekutiv. Ai mbetet aksionari më i madh i vetëm i kompanisë (15% të aksioneve) dhe është i njohur për dominimin e diskutimeve të bordit.

Dy nga pesë DJE-të kanë shërbyer përkatësisht për 11 dhe 13 vjet. Një nga këta DJE me shërbim të gjatë është ish-drejtuksi i një firme të madhe ligjore që vazhdon të ofrojë shërbime ligjore për MagnaRio.

Komiteti i auditimit kryesohet nga një prej DJE me shërbim të gjatë. Komiteti u mblodh vetëm dy herë gjatë vitit. Procesverbalet tregojnë se diskutimet u përqendruan kryesisht në rezultatet tremujore, me kohë të kufizuar kushtuar mbikëqyrjes së rrezikut ose gjetjeve të auditimit të brendshëm.

Shpërblimi dhe Stimujt

Komiteti i Shpërblimeve, i kryesuar nga nipi i Artemis (një DJE për 4 vjet), miratoi një skemë të re bonusesh ekzekutive për vitin 2025. Metrika kryesore e skemës është rritja e Fitimeve për Aksion (FPA), me një pagesë maksimale bonusi prej 250% të pagës nëse arrihet një objektiv vjetor i rritjes së EPS prej 15%.

Drejtori Financiar, Dritoni, zotëron opsione të konsiderueshme aksionesh që i nënshtrohen kualifikimit në qershor 2025, në varësi të çmimit të aksioneve të kompanisë që tejkalon 25 € për 30 ditë rresht. Çmimi aktual i aksioneve është 23.50 €.

Funksionet e Auditimit dhe Kontrollit të Brendshëm

Drejtuksja e auditimit të brendshëm, Maria, raporton administrativisht te Drejtori Financiar, Dritoni, për qëllime buxhetore dhe të përditshme. Linja e saj funksionale e raportimit të Komitetit i auditimit nuk është përcaktuar qartë në termat e saj të referencës.

Plani i auditimit të brendshëm për vitin 2024/25 u shkurtua ndjeshëm për shkak të kufizimeve buxhetore të vendosura nga Drejtori Financiar. Fushat kryesore të rrezikut, të tilla si siguria kibernetike dhe integrimi pas blerjes i tre blerjeve të fundit, u shtynë.

Pas blerjeve, MagnaRio ende nuk i ka integruar sistemet e raportimit financiar të subjekteve të blera. Raportimi i grupit mbështetet në rregullime manuale dhe në Excel, duke çuar në rregullime të shpeshta të vonuara gjatë procesit të mbylljes tremujore.

Transaksionet me Palët e Lidhura

MagnaRio merr me qira objektin e saj kryesor të Kërkim-Zhvillimit nga një fond prone, përfituesi i vetëm i të cilit është Artemis. Kontrata e qirasë u rinovua në dhjetor 2024 me një rritje prej 20% të qirasë vjetore. Transaksioni u miratua nga bordi pa një vlerësim të pavarur të tregut, me arsyetimin se ishte "komercial".

Kompania përdor një avioni privat me qira, i cili është në pronësi të vëllait të Drejtorit Ekzekutiv Sara për udhëtime ekzekutive. Shpenzimet për këtë shërbim janë trefishuar në vitin 2025.

Sinjalizimi dhe Kultura

Një letër anonime drejtuar Komitetit të Auditimit në shkurt 2025, ku pretendohet se ekipet e shitjeve në rajonin e Azisë po u ofronin klientëve të mëdhenj "marrëveshje anësore", duke i dhënë në mënyrë efektive kontratat me datë të mëparshme për të njohur të hyrat në tremujorët e mëparshëm. Letra iu kalua Drejtorit Financiar për hetim. Raporti i tij drejtuar komitetit në mars arriti në përfundimin se akuzat ishin "të pabazuara", por nuk u angazhua asnjë këshilltar i jashtëm ligjor për të ndihmuar në hetim.

Sondazhet e punonjësve raportojnë vazhdimisht një kulturë të "mos-foljes" nga frika e hakmarrjes, veçanërisht në divizionet nën presion të madh për të përmbushur objektivat e shitjeve.

Çështja e raportimit financiar për auditimin e vitit 2025

Provizioni për garancitë e produkteve është ulur si përqindje e të hyrave, pavarësisht se kompania ka lansuar një linjë të re produktesh gjysmëpërçuese, më komplekse, me një shkallë dështimi të patestuar.

Kërkohet:

(a) Identifikoni dhe shpjegoni TETË mangësi në kuadrin e qeverisjes korporative të MagnaRio, bazuar në parimet e Kodit të Qeverisjes Korporative. Për secilën mangësi, shpjegoni shkurtimisht pasojat e saj të mundshme. (16 pikë)

(b) Si Partner i Angazhimit, rekomandoni KATËR veprime që duhet të ndërmerren në përgjigje të mangësive të identifikuara të qeverisjes dhe rreziqeve të auditimit, duke marrë parasysh si qasjen tuaj të auditimit ashtu edhe përgjegjësitë tuaja etike. (9 pikë)

[Gjithsej: 25 pikë]

Përgjigja

(a)

1. Roli i dyfishtë i themeluesit si kryetar ekzekutiv: Kalimi i Artemis nga DE në kryetar ekzekutiv shkel ndarjen e roleve të kryetarit dhe DE-s (Parimi i Kodit). Dominimi i tij dobëson sfidën e bordit dhe lidhshëpin e pavarur.
 - *Pasoja:* Mbikëqyrje e dobët nga bordi, potencial për pushtet ekzekutiv të pakontrolluar dhe pengim i debatit të pavarur.
2. Mungesa e pavarësisë së DJE: Dy DJE kanë shërbyer mbi 9 vjet, duke kompromentuar pavarësinë e tyre. Njëri ka një lidhje biznesi (nëpërmjet ish-firmës ligjore) me kompaninë.
 - *Pasoja:* Ulje e objektivitetit dhe efektivitetit të mbikëqyrjes së bordit, veçanërisht në çështjet e auditimit dhe shpërblimeve ku gjykimi i pavarur është kritik.
3. Komiteti i auditimit joefektiv: Komiteti udhëhiqet nga një DJE jo i pavarur (me shërbim të gjatë), është mbledhur vetëm dy herë dhe është përqendruar në rezultate sesa në kontrolle dhe rrezik.
 - *Pasoja:* Shqyrtim i pamjaftueshëm i raportimit financiar, kontrolleve të brendshme dhe auditimit të brendshëm. Dështim për të adresuar me vendosmëri pretendimin për sinjalizim.
4. Pavarësia e kompromentuar e komitetit të shpërblimeve: Komiteti kryesohet nga një i afërm i Kryetarit Ekzekutiv, duke krijuar një konflikt interesi.
 - *Pasoja:* Rreziku që politikat e shpërblimit (si bonusi i lidhur me FPA) të mos përcaktohen në interesat afatgjata të aksionarëve dhe të nxisin menaxhim të papërshtatshëm të fitimeve.
5. Stimuj të papërshtatshëm ekzekutivë: Skema e bonuseve është e peshuar shumë në rritjen afatshkurtër të FPA, dhe drejtori financiar ka opsione aksionesh që do të maturohen së shpejti.
 - *Pasoja:* Krijon presion të konsiderueshëm mbi menaxhmentin për të manipuluar fitimet ose për të miratuar politika agresive kontabël për të përmbushur objektivat dhe për të rritur çmimin e aksioneve.
6. Pavarësi e dëmtuar e auditimit të brendshëm: Drejtuesja e auditimit të brendshëm raporton administrativisht te drejtori financiar, punën e të cilit ajo duhet ta auditojë. Shkurtime buxhetore kompromentojnë fushëveprimin e saj.
 - *Pasoja:* Objektiviteti dhe aftësia e auditimit të brendshëm për të ofruar siguri mbi rreziqet kryesore (kibernetikën, integritet) është dëmtuar rëndë.
7. Transaksione me palët e lidhura: Transaksionet me palët e lidhura me besimin e kryetarit i mungonte validimi i pavarur. Transksioni i shërbimit të avionit me vëllain e DE i mungon transparenca.
 - *Pasoja:* Rreziku që pasuritë e kompanisë po keqpërdoren për përfitim privat, transaksionet nuk janë në përputhje me rregullat e tregut dhe interesat e aksionarëve nuk janë të mbrojtura.

8. Procedura të mangëta të sinjalizimit: Një akuzë serioze u hetua brenda kompanisë nga drejtori financiar - një zyrtar potencialisht i implikuar - pa mbikëqyrje të pavarur.
 - *Pasojë:* Krijon një kulturë pandëshkueshmërie, nuk arrin të mbrojë sinjalizuesit dhe lejon që sjelljet e mundshme të pahijshme (p.sh., njohja mashtruese e të hyrave) të mos zbulohen.

(b)

1. Zgjeroni ndjeshëm procedurat e mashtrimit dhe testimin e të hyrave: Drejtoni ekipin e auditimit që ta trajtojë njohjen e të hyrave si një rrezik të supozuar mashtrimi (SNA 240). Procedurat duhet të përfshijnë:
 - Testim i detajuar i kufirit rreth fundit të çerekut, veçanërisht në Azi.
 - Rishikimet e kontratave për kushte të pazakonta ose marrëveshje anësore.
 - Procedura analitike thelbësore mbi marzhet dhe trendet në një nivel të detajuar.
 - Teknikat e intervistave forenzike me stafin e shitjeve dhe financave.
2. Kërkoni një takim të drejtpërdrejtë me komitetin e auditimit (pa praninë e menaxhmentit): Përshkallëzoni zyrtarisht shqetësimet në lidhje me pavarësinë e komitetit, hetimin e sinjalizimit dhe kufizimet në auditimin e brendshëm. Këmbëngulni në:
 - Një hetim i pavarur dhe i jashtëm mbi akuzat për sinjalizim.
 - Një rivlerësim i statutit të auditimit të brendshëm dhe linjave të raportimit.
 - Kjo është e nevojshme për të përmbushur detyrat etike (SNA 260) dhe për të vlerësuar nëse mund të mbështetemi te komiteti.
3. Angazhoni asistentë specialistë: Duke pasur parasysh mjedisin kompleks të IT-së (mbështetja në Excel, integrimi pas blerjes) dhe natyrën teknike të produkteve (provizionit i garancive), rekomandoni të përfshihen:
 - Specialistë të auditimit të IT-së për të vlerësuar kontrollet mbi raportimin financiar dhe integritetin e të dhënave.
 - Një aktuar ose inxhinier vlerësimi për të ndihmuar në auditimin e provizionit të garancisë dhe supozimeve që fshihen pas saj.
4. Merrni në konsideratë ndikimin në raportin e auditimit dhe vazhdimësinë etike: Vlerësoni nëse dështimet në qeverisje, veçanërisht mungesa e një komiteti të pavarur të auditimit dhe rreziku i perceptuar i mashtrimit, krijojnë një kërcënim frikësimi për objektivitetin e ekipit të auditimit (Kodi i Etikës).
 - Nëse nuk merren masa mbrojtëse të kënaqshme (si një përgjigje e fuqishme e komitetit të auditimit), merrni në konsideratë:
 - Modifikimi i raportit të auditimit me një paragraf Theksimi të Çështjes në lidhje me një pasiguri materiale që lidhet me qeverisjen, ose një Çështje Kyçe të Auditimit me shpalosje të gjerë mbi të ardhurat.
 - Në rrethana ekstreme, vënia në pikëpyetje nëse është etike të vazhdosh si auditor.